תוספתא עדויות — תוספתא עדויות

כשנכנסו חכמים לכרם ביבנה אמרו עתידה שעה שיהא אדם מבקש דבר מדברי תורה ואינו מוצא מדברי סופרים ואינו מוצא שנאמר (עמוס ח׳:י״ב) <lt;לכן>gt; הנה ימים באים נאם ה׳ וגו׳ ישוטטו לבקש את דבר ה׳ ולא ימצאו דבר ה׳ וגו׳ נבואה דבר ה׳ זה הקץ דבר ה׳ שלא יהא דבר מד"ת דומה לחברו אמרו נתחיל מהלל ומשמאי שמאי אומר מקב חלה הלל אומר מקבים וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא קב ומחצה חייב בחלה שנאמר (במדבר ט״ו:כ׳) ראשית עריסותיכם כדי עיסתכם וכמה עיסתכם כדי עיסת מדבר וכמה עיסת מדבר עומר שנאמר (שמות ט״ז:ל״ו) והעומר עשירית האיפה הוא שיערו חכמים שבעה רבעים ועוד מדברית שהן חמשה רבעי צפורית שהן קב ומחצה ירושלמית.

הלל אומר מלא הין מים שאובין של שנים עשר לוג פוסלין את המקוה שמאי אומר מלא הין מים שאובין של שנים ושתה לוג פוסלין את המקוה וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא שלשה לוגין מים שאובין פוסלין את המקוה. מעשה שבאו שני גרדיים משער האשפות שבירושלים והעידו בשם שמעיה ואבטליון ששלשת לוגין מים פוסלים המקוה וקיימו את דבריהם ולמה הוזכרו שם מקומם ושם אומניהן והלא אין לך אומנות ירודה אלא גרדי אין לך מקום ירוד משער האשפות אלא מה אבות העולם לא עמדו על דבריהן במקום שמועה על אחת כמה וכמה שלא יהא אדם עומד על דבריו במקום שמועה. לעולם הלכה כדברי המרובין לא הוזכרו דברי היחיד בין המרובין אלא שמא הוצרך להן שעה ויסמכו עליהן וחכמים אומרים לא הוזכרו דברי יחיד בין המרובין אלא מתוך שזה אומר טהור וזה אומר טמא כדברי ר׳ אליעזר יאמרו לו כדברי ר׳ אליעזר שמעת.

נשאל לחכם וטמא לו לא ישאל לחכם אחר היו שנים אחד אוסר ואחד מתיר אחד מטמא ואחד מטהר אם יש חכם אחר נשאלין לו ואם לאו הולכין אחר המחמיר ר"י בן קרחה אומר דבר מדברי תורה הולכין אחר המחמיר. מדברי סופרים הולכין אחר המיקל.

האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים והיה שלום בינו לבינה שלום בעולם באתה ואמרה מת בעלי תנשא שלום בעולם ואמרה מת בעלי בין בוכה בין שאינה בוכה בין בגדיה קרועים בין שאין בגדיה קרועים נאמנת ר׳ יהודה אומר לעולם אינה נאמנת אלא א"כ באתה בוכה ובגדיה קרועים אמרו לו א"כ זו שהיתה פקחת תנשא שלא היתה פקחת לא תנשא ב"ה אומרים לא שמענו אלא בבאה מן הקציר בלבד אמרו להן ב"ש והלא כל ימות השנה קציר יצא קציר שעורין בא קציר חטים יצא קציר חטים בא בציר יצא בציר נמצא כל ימות השנה קציר. אמרו להן ב"ה מצאנו שאין אחין נכנסים לנחלה על פיה אמרו להן ב"ש והלא מספר כתובתה נלמד שכתב לה לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליך בכתובתיך וצאי חזרו ב"ה להורות כדברי ב"ש.

ששה דברים ר"ע מטמא וחכמים מטהרין השרץ והצפרדע ברשות הרבים וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה עצם מן המת ועצם מן הנבלה גוש מארץ טהור גוש מארץ הפרס גוש מארץ טהור גוש מארץ העמים שני שבילין אחד טמא ואחד טהור ר"ע מטמא וחכמים מטהרין.

השדרה והגולגולת משני מתים רביעית דם משני מתים רובע עצמות משני מתים אבר מן המת מב׳ מתים אבר מן החי מב׳ אנשים ר"ע מטמא וחכמים מטהרין.

שלשה דברים אמרו לפני ר׳ ישמעאל ולא אמר בהן אסור והיתר ופירשן ר׳ יהושע בן מתיא המפיס מורסא בשבת אם לקולפה ולעשות לה פה כדרך שהרופאין עושין חייב אם להוציא ממנה לחה פטור. השום והבוסר והמלילות שריסקן מבעוד יום ר׳ ישמעאל אומר יגמור משתחשך ור"ע אומר לא יגמור אבל כהנים נהגו כר׳ ישמעאל.

שלשה דברים אמרו לפני ר"ע שנים משם ר׳ אליעזר ואחד משם ר׳ יהושע ולא אמר בהן לא איסר ולא היתר ולא כשר ולא פסול לא טומאה ולא טהרה. שנים משם ר׳ אליעזר אשה מה היא לצאת בעיר של זהב ולא אמר בה לא איסור ולא היתר ר"א מתיר וחכמים אוסרין. מפריחי יונים מה הן לעדות לא אמר בהו לא כשר ולא פסול ור׳ אליעזר מכשיר וחכמים פוסלין אחד משם רבי יהושע השרץ בפי החולדה והחולדה מהלכת על גבי ככרות של תרומה ספק נגע ספק לא נגע ר׳ אליעזר מטהר ור׳ יהושע מטמא וחכמים אומרים ודאי טמא וספק טהור.

תנור שתחלתו ארבעה ושיריו ארבעה שבראשונה היו אומרים שלשה הרי לי סנדל של עץ ושל סיידין שטמא מדרס על שירי תנור ר"ע מטמא ואשה חולצת בו ויוצאין בו בשבת ולא הודו לו.

חמשה דברים היה ר"ע דורש כמין אגדה בחמשה דברים אדם זוכה לבן וחכמים אומרים עד הפרק זכה לו מיכן ואילך הוא זוכה לעצמו אמר ר"ע היכן מצינו שהיו חיגרין עד הפרק וכשהגיע הפרק נתפשטו ושהיו חרשין עד הפרק וכשהגיע הפרק נתפקחו ושהיו סומין עד הפרק כשהגיע הפרק נתפתחו והיאך זוכה לו עד אותה השעה אמרו לו כי מצינו שהיו פשוטים עד הפרק וכשהגיע הפרק נתחגרו ושהיו פקחין עד הפרק וכשהגיע הפרק נתחרשו ושהיו פתוחים עד הפרק וכשהגיע הפרק נסתמו הא אין זוכה לו אלא עד אותה השעה בלבד.

מספר הדורות לפניו הקץ אע"פ שהימים והשעות כחוט השערה לפני המקום אינו מונה אלא דורות שנא׳ (ישעיהו מ״א:ד׳) קורא הדורות מראש ואע"פ שנא׳ (בראשית ט״ו:ט״ז) ועבדום וענו אותם ונאמר (שם) ודור רביעי ישובו הנה וגו׳. הרי הוא אומר (שמות כ״ג:כ״ו) את מספר ימיך אלו שני דורות ושאר כל אדם זכה משלימים שנותיו לא זכה פוחתין לו משנותיו דברי ר"ע וחכ"א זכה מוסיפין לו על שנותיו לא זכה פוחתין מהן אמרו לו לר"ע הרי הוא אומר (מלכים ב כ׳:ו׳) והוספתי על ימיך חמש עשרה שנה אמר להן משלו הוסיפו לו אמר להן ר"ע הרי הוא אומר (מלכים ב י״ג:א׳) הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו ועדיין לא היה מנשה בעולם אמרו לו וכי נאמר הנה בן נולד לבית דוד בן חזקיה והלא לא נאמר אלא הנה נולד בן לבית דוד בין מחזקיה בן מיכל בית דוד.

ה׳ רחלות גוזזות מנה מנה ופרס שהן שבעים וחמש סלעים חייבות בראשית הגז דברי ר׳ דוסא וחכ"א ה׳ רחלות גוזזות כל שהן. ר׳ נתן אומר ר׳ דוסא אומר כביצה אוכלין כמוה ובקליפתה וחכ"א חוץ מקליפתה. האשה שאמרה נשביתי וטהורה אני אוכלת בתרומה ואם יש עדים שנשבית והיא אומרת טהורה אני [אינה] אוכלת.

ארבעה ספקות ר׳ יהושע מטמא וחכמים מטהרין הטהור עומד והטמא עובר טומאה ברה"י וטהרה ברה"ר טהורה טומאה ברשות היחיד וטומאה ברה"ר ספק נגע ספק לא נגע ספק האהיל ספק לא האהיל ספק הסיט ספק לא הסיט ר׳ יהושע מטמא וחכמים מטהרין.

ארבעה דברים ר׳ אליעזר מטהר וחכמים מטמאין מסרק של צרצור ר׳ אליעזר אומר אין מטמא באויר וחכמים אומרים מטמא באויר. דף של נחתום שקבעו במסמר או שחיברו במריש או בקורה ר׳ אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. מנעל שעל האימים ר׳ אליעזר מטמא וחכמים מטהרין. חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא ר׳ אליעזר מטהר וחכמים מטמאין והיה נקרא תנורו של עכנאי שעליו רבו מחלוקת בישראל.

כ"ד דברים מקולי ב"ש וחומרי ב"ה ב"ש אומרים אין אדם מדיר את אשתו ב"ה אומרים אין אדם מדיר את בנו בנזיר ביצה שנולדה ביו"ט אחרים אומרים משום ר' אליעזר תאכל היא ואמה. הסך שמן טהור ונטמא ירד וטבל ב"ש אומרים אע"פ ששוחה ויורד טהור בית הלל אומרים כדי סיכת אבר קטן טמא פחות מכן טהור אמר ר"א בר' צדוק כשהייתי אצל ר' יוחנן בן החירוני ראיתיו שאוכל פתו חריבה שהיו שני בצורת באתי ואמרתי לאבא אמר לי הולך לו זיתים הולכתי לו זיתים נטלן והסתכל בהן וראה שהן לחים אמר לי איני אוכל זיתים באתי ואמרתי לאבא אמר לי לך אמור לו מנוקבת היתה חבית כדברי ב"ה אלא שסתמוה שמרים להודיעך שהוא אוכל בטהרה שאע"פ שמתלמידי ב"ש היה לא היה נוהג אלא כדברי ב"ה.

לעולם הלכה כדברי ב"ה והרוצה לעשות להחמיר על עצמו ולנהוג כחומרי ב"ה וכחומרי ב"ש על זה נאמר (קוהלת ה) והכסיל בחשך הולך התופס קולי ב"ש וקולי ב"ה ה"ז רשע אלא או כדברי ב"ה כקוליהן וכחומריהן או כדברי ב"ש כקוליהן וכחומריהן. ב"ה אומרים אין אדם פוטר את אשתו בגט ישן שלא יהא גט גדול מבנה. כתב לשם הפרכין לשם ארכיות או שהיו שני מלכים עומדין וכתב על שם אחד מהן כשר כתב לשם אבי אביו כשר לשם משפחה פסול ואם היה נקרא על שמו כשר.

אמר ר"ש בן אלעזר לא נחלקו ב"ה וב"ש על המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי שאינה צריכה ממנו גט שני על מה נחלקו על המדיר את אשתו מתשמיש המטה ב"ש אומרים שתי שבתות כלידת נקבה וב"ה אומרים שבת אחת כלידת זכר או כימי נדתה יתר על כן יוציא ויתן כתובה. כלכלה ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין ר' יהודה אומר הלל עצמו היה אוסר. הלוקח כלכלה לשלוח לחבירו לא יאכל עד שיעשר ר' יהודה אומר הלל עצמו היה אוסר.

א"ר ישמעאל בר' יוחנן בן ברוקה לא נחלקו ב"ש וב"ה על שהיו שתי כתי עדים מעידות אותו שיהא נזיר בטהרה שבהן על מה נחלקו על שהיו שני עדים מעידין אותו שב"ש אומר נחלקו על שהיו כאן נזירות ב"ה אומרים יש בכלל חמש שתים שיהא נזיר שתים.

ר' יהודה אומר חמשה דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה דם הנבלות ב"ש מטהרין וב"ה מטמאין א"ר יוסי ברבי יהודה אף כשטמאו ב"ה לא טמאו אלא בדם שיש בו רביעית שאם יקרש ויהא בו כזית ומודים בביצת טריפה שהיא אסורה מפני שגדוליה אסור על מה נחלקו על ביצת נבלה שב"ש אומרים אם שכיוצא בה נמכרת בשוק מותרת ואם לאו אסורה ר"א בן יעקב אומר דבר אחר מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה ב"ש אומרים מתנות מכשירות ומפגלות בחטאת ומתנה אחת בכל הזבחים ב"ה אומרים אחד חטאת ואחד כל הזבחים מתנה אחת מכשרת ומפגלת.

ר"ש אומר שלשה דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה קהלת אינה מטמאה את הידים דברי ב"ש ב"ה אומרים מטמאה את הידים. מי חטאת שעשו מצותן ב"ש <אומרים> מטהרין ב"ש מטמאין. המקשה כמה תשפה ותהא זבה ר' אליעזר אומר מעת לעת והלכה כדבריו ר"ש בן יהודה אמר משום ר"ש ב"ש אומרים עד ג' ימים בה"א מעת לעת.

ר' אליעזר אומר שני דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה דם היולדת שלא טבלה מטמא לח ואינו מטמא יבש דברי ב"ש ב"ה אומרים מטמא לח ויבש. ארבעה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות ומתו הנשואין את האחיות הרי אלו חולצין ולא מיבמין ואם קדמו וכנסו יוציאו ר' אליעזר אמר משום ב"ש יקיימו וב"ה אומרים יוציאו אבא שאול אומר קל היה להם לב"ה בדבר הזה.

התולש מבכור תם והניחו בחלון אע"פ שנולד בו מום לאחר מכאן ושחטו ה"ז יקבר בכור בעל מום שתלש ממנו ואח"כ מת עקביא בן מהללאל מתיר וחכמים אוסרין אמר ר' יהודה מודה עקביא בזה שאסור על מה נחלקו על שנטמא ותלש ממנו ואח"כ שחטו שעקביא בן מהללאל מתיר וחכמים אוסרים אמר ר' יוסי מודה <אבא> רבי חלפתא בזה שמותר אבל ביחוד אמרו חכמים יניחה בחלון שמא יש תקוה שאם מת יהא אסור ואם שחטו יהא מותר על מה נחלקו על שנטמא ותלש ממנו ואח"כ מת שעקביא בן מהללאל מתיר וחכמים אוסרים.

כזית בשר הפורש מאבר מן החי ר' אליעזר מטמא השיבו את ר' אליעזר שלש תשובות לא אם אמרת בבית שיש בה רובע רקב תאמר באבר מן החי שאין בו רובע רקב ד"א מי תלוי במי אבר תלוי בבשר או בשר תלוי באבר הבשר תלוי באבר איפשר שהבשר מטמא במגע ובמשא ובאהל ואבר יהא טהור. אמר ר"ש תמה אני אם טימא ר' אליעזר לא טימא אלא בזמן שיש באבר בשר כראוי כדי שיהא זה וזה מטמאין במגע ובמשא ובאהל עצם הפורש כשעורה ר' נחוניא מטמא והשיבו רבי נחוניא שלש תשובות לא אם אמרת במת שיש בו רובע רקב תאמר באבר מן החי שאין בו רובע רקב דבר אחר מי תלוי במי אבר תלוי בעצם או עצם תלוי באבר הוי אומר עצם תלוי באבר אפשר שהעצם מטמא במגע ובמשא ואבר יהא טהור אמר ר"ש תמה אני אם טימא ר' נחוניא לא טמא אלא בזמן שיש באבר עצם כשעורה כדי שיהא זה וזה מטמאין במגע ובמשא השיב ר' יהושע על דברי שניהן ומה אם החי שיש בו רמ"ח עצם ובשר הפורשים ממנו טהורים אבר מן החי שאין בו אינו דין שיהא עצם ובשר הפורשין ממנו טהור. השיב רבי על דברי ר' יהושע לא אם אמרת בפורש מן החי שכן פורש מדבר טהור תאמר באבר מן החי שכן פורש מדבר טמא.

העיד ר' צדוק על ציר חגבין טמאין שהוא טהור ומותר לאוכלי תרומה העיד ר' יהושע ור' פפיס על דף של נחתומים שחברו במריש או בקורה ושקבע במסמר שהוא טמא שר' אליעזר מטהר ואם לא קבעו כל צרכו הכל מודים שהוא טמא. הן העידו שמעברין את השנה כל אדר שבראשונה היו אומרים עד הפורים עד שבא ר' יהושע ור' פפיס והעידו שכל אדר כשר לעיבור העיד מנחם בן פובגי שהוא צבע. על מוסף יורה של שולקי זיתים שהוא טמא ועל שצובעים שהיה טהור שבראשונה היו אומרים חילוף היו הדברים וכשהושיבו בישיבה היו הכל תמהין עליו אמר להם כך מכך אני ראש אכל הבאים אחרי.

העיד רבי יהושע בן בתירה על דם הנבלות שהוא טהור אר"ש בן בתירה נוחרין היו ערודיות בסתרטיא של מלך והיו עולי רגלים משקעין את ארכובותיהן ולא חשו להם משום טומאה.

העיד ר' יהודה הכהן על בת ישראל שנשאת לכהן כיון שנשאת לחופה אע"פ שלא נבעלה שר' אליעזר אומר תבעל וכן היה ר' אליעזר אומר תבעל. לא ישא כהן אשה עד שתגדיל. ב"ד שאחריהם אומרים נאמנת עיסה לטמא ולטהר לאסור ולהתיר לרחק ולקרב אבל באלמנת עיסה לא נגעו. אמר ר"ש בן עזאי אמר להן רבי מעשה שנמצאו עצמות בירושלים בדירת עצים ובקשו חכמים לטמא את ירושלים כולה אמר להם ר' יהושע בושה וכלימה הוא לנו שנטמא את בתינו איה מתי מבול איה הרוגי נבוכדנצר איה ההרוגים שנהרגו מן המלחמה ועד עכשיו אלא אמרו ודאי טמא ספק טהור. אמר ר' יהושע שמעתי ששוחטין אע"פ שאין נסכין ואוכלין קדשי קדשים אע"פ שאין קלעין קדשים קלין ומעשר שני אע"פ שאין חומה שקדושה הראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא.

משפחת בית צריפה היתה בעבר הירדן וריחקה בן ציון בזרוע ועוד אחרת היתה שם וקרבה בן ציון בזרוע ולא רצו חכמים לגלותם אבל מוסרין אותן לבניהן ולתלמידיהן פעם אחת בשבוע כגון אלו אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב רבי אומר לקרב אבל לא לרחק רבי יהודה אומר חלוף הדברים רבי חנניה בן עדו אומר הרי הוא אומר (ויקרא כז) ויצא בן אשה ישראלית וגו' והלא דברים ק"ו מה משה רבינו לא רצה לגלות את הממזרין עד שנתגלו מעצמן אליהו תלמידו של משה על אחת כמה וכמה שלא יגלה עד שיתגלו מעצמן. מי שיש לו תלמידים קורין אותו רבי נשתכחו תלמידיו קורין אותו רבן נשתכחו אלו ואלו קורין אותו בשמו.